

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням Правління
Публічного акціонерного товариства
"Розрахунковий центр з обслуговування
договорів на фінансових ринках"
Протокол № 35 від "10" вересня 2013р.

ПОГОДЖЕНО

Національним банком України
"___" _____ 2013р.

ЗАРЕЄСТРОВАНО

в Національній комісії з цінних паперів
та фондового ринку
"___" _____ 2013р.
реєстраційний номер _____

**ПРАВИЛА КЛІРИНГУ
ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА
"РОЗРАХУНКОВИЙ ЦЕНТР З ОБСЛУГОВУВАННЯ
ДОГОВОРІВ НА ФІНАНСОВИХ РИНКАХ"**

Київ 2013

З М І С Т

1.	Загальні положення	3
2.	Терміни та визначення	4
3.	Вимоги до учасників клірингу/клієнтів учасників клірингу	6
4.	Порядок здійснення клірингу	7
5.	Порядок, умови допуску зобов'язань до клірингу та вимоги до таких зобов'язань	16
6.	Права і обов'язки Розрахункового центру як особи, яка провадить клірингову діяльність, та учасників клірингу	18
7.	Порядок обліку прав та зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів та їх припинення	20
8.	Порядок подання учасникам клірингу звітів за результатами клірингу та розрахунків	24
9.	Порядок обміну інформацією з депозитаріями	24
10.	Порядок формування та обробки інформації щодо переказу коштів за результатами клірингу	26
11.	Заходи зниження ризиків невиконання або неналежного виконання зобов'язань, що виникають за правочинами щодо цінних паперів	27
12.	Система захисту інформації	28

1. Загальні положення

1.1. Правила клірингу Публічного акціонерного товариства "Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках" (далі – Правила) розроблені відповідно до Законів України "Про депозитарну систему України", "Про цінні папери та фондовий ринок", Положення про клірингову діяльність, затвердженого рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 26.03.2013р. за № 429 (далі – Положення про клірингову діяльність), інших законодавчих актів України, нормативно-правових актів Національного банку України та Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, внутрішніх документів та статуту Публічного акціонерного товариства "Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках" (далі – Розрахунковий центр).

1.2. Правила встановлюють порядок здійснення Розрахунковим центром клірингової діяльності, а також порядок взаємовідносин між Розрахунковим центром та учасниками депозитарної системи.

1.3. Правила, а також зміни та доповнення до них, затверджуються Правлінням Розрахункового центру, погоджуються Національним банком України та реєструються Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (далі – НКЦПФР) в установленому законодавством України порядку. Правила, зміни та доповнення до них розміщуються на офіційному веб-сайті Розрахункового центру.

1.4. Розрахунковий центр здійснює клірингову діяльність на підставі ліцензії на провадження клірингової діяльності, отриманої у порядку, визначеному НКЦПФР.

1.5. Клірингова діяльність Розрахункового центру включає:

- діяльність з визначення зобов'язань, що підлягають виконанню за правочинами щодо цінних паперів;
- облік прав та зобов'язань учасників клірингу, їх клієнтів та центрального контрагента (якщо кліринг здійснюється за участю центрального контрагента) за правочинами щодо цінних паперів, облік інформації про кошти, цінні папери, що заблоковані для виконання цих правочинів, а також облік внесків учасників клірингу до гарантійного фонду;
- підготовка документів (інформації) для проведення розрахунків;
- виконання функцій центрального контрагента;
- створення системи гарантій з виконання зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів.

1.6. Розрахунковий центр здійснює кліринг тільки тих зобов'язань, які допущені для здійснення клірингу в порядку і на умовах, визначених цими Правилами.

1.7. Для провадження клірингової діяльності Розрахунковий центр укладає наступні договори:

- договір про кліринг та розрахунки за правочинами щодо цінних паперів – з фондовою біржею для здійснення клірингу за договорами щодо цінних паперів, укладених на цій фондовій біржі;
- договір про надання клірингових послуг - з біржею, для забезпечення виконання укладених на цій біржі договорів щодо фінансових інструментів, інших ніж цінні папери;
- договір про проведення розрахунків у цінних паперах за результатами клірингу – з Центральним депозитарієм /Національним банком України;
- договір про клірингове обслуговування – з юридичною особою – учасником клірингу.

1.8. Рахунок у цінних паперах Розрахунковому центру відкриває Центральний депозитарій та/або Національний банк України на підставі договору про обслуговування Розрахункового центру.

1.9. Розрахунковий центр при провадженні клірингової діяльності може виступати учасником біржових торгів без ліцензії на провадження професійної діяльності на фондовому ринку – діяльності з торгівлі цінними паперами.

1.10. Клірингову діяльність за договорами щодо фінансових інструментів інших ніж цінні папери Розрахунковий центр здійснює за умови внесення відповідних змін та доповнень до цих Правил.

2. Терміни та визначення

2.1. У цих Правилах наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

автоматизована банківська система (далі - АБС) — комплекс комп'ютерних програм або програмна система, яка призначена для забезпечення функціонування системи обліку Розрахункового центру та комплексної автоматизації банківської діяльності Розрахункового центру;

активи – цінні папери та кошти;

блокування активів – попереднє депонування та резервування коштів і цінних паперів для здійснення клірингу та розрахунків у порядку, визначеному внутрішніми документами Розрахункового центру у відповідності до законодавства України;

відомість розпоряджень учасників клірингу – електронний документ, який формується Розрахунковим центром на підставі зустрічних розпоряджень учасників клірингу за укладеними поза фондовими біржами правочинами щодо цінних паперів, та містить розпорядження на проведення операцій на клірингових рахунках/субрахунках;

відомість розпоряджень фондової біржі – електронний документ, який формується Розрахунковим центром на підставі відомості правочинів, наданої Розрахунковому центру фондовою біржею, та містить розпорядження на проведення операцій на клірингових рахунках/ субрахунках;

відомість операцій переказу коштів – електронний документ, який формується Розрахунковим центром на підставі відомості правочинів, наданої Розрахунковому центру фондовою біржею, або на підставі зустрічних розпоряджень учасників клірингу, та містить розпорядження на проведення грошових розрахунків на рахунках для здійснення розрахунків учасників клірингу/клієнтів учасників клірингу;

відомість правочинів – реєстр укладених на фондовій біржі договорів (контрактів), що надається Розрахунковому центру фондовою біржею у вигляді електронного документа;

грошові розрахунки – переказ коштів, що здійснюється Розрахунковим центром у порядку, визначеному законодавством України, з метою забезпечення виконання розрахунків за правочинами щодо цінних паперів з дотриманням принципу "поставка цінних паперів проти оплати";

депозитарій – Національний банк України як учасник депозитарної системи України або Центральний депозитарій;

електронне розпорядження - розпорядження, документи, повідомлення та/або інформація, на підставі яких здійснюється кліринг, які надаються Розрахунковому центру учасниками клірингу, депозитаріями та фондовими біржами у формі електронного документа та оформлюються у вигляді, визначеному відповідними внутрішніми документами Розрахункового центру та відповідними договорами;

клієнт учасника клірингу - особа, в інтересах якої учасник клірингу на підставі відповідного договору вчиняє правочини щодо цінних паперів;

клірингова відомість – електронний документ, який формується та подається Розрахунковим центром депозитарію та містить інформацію, на підставі якої здійснюються розрахунки у цінних паперах за правочинами щодо цінних паперів. Клірингова відомість повинна повністю розкривати зміст виконання операцій на рахунках у цінних паперах депозитарних установ у депозитаріях, та рахунках у цінних паперах депонентів у депозитарних установах;

клірингова сесія – період часу функціонування системи клірингового обліку (частина операційного дня Розрахункового центру), протягом якого Розрахунковий центр здійснює кліринг на підставі інформації про правочини щодо цінних паперів, які укладені на фондових біржах та поза фондовими біржами;

клірингова операція – дія чи сукупність дій Розрахункового центру, внаслідок якої відбуваються зміни в системі клірингового обліку шляхом

відображення цих змін на клірингових рахунках/субрахунках учасників клірингу/клієнтів учасників клірингу;

кліринговий сеанс – період часу функціонування системи клірингового обліку в інтервалах між кліринговими сесіями, протягом якого учасники клірингу мають право надавати Розрахунковому центру розпорядження щодо здійснення операцій на клірингових рахунках/субрахунках у відповідності до укладених з Розрахунковим центром договорів та у порядку, визначеному внутрішніми документами Розрахункового центру;

операційний день Розрахункового центру (далі – операційний день) – визначена внутрішніми документами Розрахункового центру частина робочого дня, протягом якої Розрахунковий центр приймає документи та розпорядження від клієнтів, виконує клірингові операції та грошові розрахунки. Тривалість операційного дня встановлюється Розрахунковим центром самостійно та зазначається у внутрішніх документах Розрахункового центру;

рахунки для здійснення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів (далі – рахунки для здійснення розрахунків) – рахунки з обмеженим режимом їх використання, відкриті Розрахунковим центром на підставі внутрішнього розпорядження Розрахункового центру для обліку коштів учасників клірингу/клієнтів учасників клірингу, призначених для здійснення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів;

система клірингового обліку – внутрішня система обліку Розрахункового центру, яка використовується Розрахунковим центром для відкриття та обслуговування клірингових рахунків та субрахунків, обліку прав та зобов'язань учасників клірингу та їх клієнтів за правочинами щодо цінних паперів, обліку інформації про активи, заблоковані для виконання цих правочинів, а також облік внесків учасників клірингу до гарантійного фонду;

система обліку Розрахункового центру (далі – система обліку) – це сукупність відносин щодо формування, оброблення, зберігання та обміну інформації між Розрахунковим центром та його клієнтами/учасниками клірингу при здійсненні розрахунків за правочинами щодо цінних паперів;

транзитний кліринговий рахунок Розрахункового центру – грошовий рахунок, який відкривається Розрахунковим центром для забезпечення проведення грошових розрахунків за результатами клірингу.

2.2. Інші терміни, що вживаються в цих Правилах, використовуються відповідно до законодавства України.

3. Вимоги до учасників клірингу/клієнтів учасників клірингу

3.1. Учасниками клірингу можуть бути юридичні особи – резиденти, що мають чинну ліцензію на провадження професійної діяльності на фондовому ринку - діяльності з торгівлі цінними паперами, а також Національний банк України, який здійснює операції з цінними паперами на виконання своїх функцій, визначених законодавством України.

3.2. Розрахунковий центр надає учаснику клірингу клірингові послуги на підставі укладеного з ним договору про клірингове обслуговування за умови взяття його на облік у порядку, встановленому Положенням про клірингову діяльність та цими Правилами.

3.2.1. Особа, яка має намір стати учасником клірингу (за виключенням Національного банку України), для взяття її на облік Розрахунковим центром як учасника клірингу, також повинна відповідати наступним вимогам:

- мати відкритий в Розрахунковому центрі поточний/кореспондентський рахунок;
- мати відкритий рахунок у цінних паперах в депозитарній установі;
- мати відкритий в Розрахунковому центрі рахунок для здійснення розрахунків;
- укласти з Розрахунковим центром договір про клірингове обслуговування;
- призначити розпорядника (розпорядників) клірингового рахунку, який (які) відповідають вимогам Розрахункового центру;
- стати учасником Гарантійного фонду Розрахункового центру (у разі необхідності) відповідно до Положення про Гарантійний фонд Розрахункового центру та умов договору про клірингове обслуговування;
- мати програмне та технічне забезпечення, належні канали зв'язку з Розрахунковим центром, які відповідають вимогам внутрішніх документів Розрахункового центру.

3.3. Розрахунковий центр з метою перевірки відповідності вимогам цих Правил особи, яка має намір стати учасником клірингу, та учасника клірингу, має право вимагати надання додаткових документів.

3.4. Розрахунковий центр може взяти на облік клієнтів учасника клірингу на підставі інформації, наданої учасником клірингу у порядку, встановленому Положенням про клірингову діяльність, Правилами провадження клірингової діяльності Розрахункового центру та Регламентом провадження клірингової діяльності Розрахункового центру.

4. Порядок здійснення клірингу

4.1. Для здійснення клірингу Розрахунковий центр забезпечує функціонування системи клірингового обліку, складовою частиною якої є клірингові рахунки та клірингові субрахунки.

4.2. На клірингових рахунках/субрахунках, відкритих в Розрахунковому центрі, здійснюється облік зобов'язань та/або прав учасників клірингу/клієнтів учасника клірингу з поставки та/або отримання цінних паперів та/або коштів.

4.3. Перелік та опис клірингових рахунків/субрахунків встановлюється Правилами провадження клірингової діяльності Розрахункового центру.

4.4. Кількість клірингових сесій та час їх проведення встановлюється договором з фондовою біржею. Інформація про кількість клірингових сесій та час їх проведення публікується на офіційному веб-сайті Розрахункового центру.

4.5. Розрахунковий центр здійснює кліринг за правочинами щодо цінних паперів, укладеними на фондових біржах, на підставі інформації, наданої фондовими біржами відповідно до законодавства України, умов укладених з фондовими біржами договорів та внутрішніх документів Розрахункового центру.

4.6. Розрахунковий центр здійснює кліринг за правочинами щодо цінних паперів, укладеними поза фондовими біржами, якщо розрахунки проводяться за принципом "поставка цінних паперів проти оплати", на підставі інформації, наданої учасниками клірингу відповідно до законодавства України, умов укладених з ними договорів та внутрішніх документів Розрахункового центру.

4.7. Інформація про кошти, що обліковуються на рахунках для здійснення розрахунків, відображається на клірингових рахунках/субрахунках цих учасників клірингу/клієнтів учасників клірингу в системі клірингового обліку Розрахункового центру, як відповідні зобов'язання та/або права з поставки та/або отримання цих коштів за правочинами щодо цінних паперів.

4.8. Зміна стану клірингових рахунків/субрахунків щодо обліку зобов'язань та/або прав учасників клірингу/клієнтів учасників клірингу з поставки та/або отримання коштів, яка відбувається внаслідок клірингу, є підставою для проведення грошових розрахунків на рахунках для здійснення розрахунків.

4.9. Інформація про цінні папери, заблоковані на рахунках у цінних паперах в системі депозитарного обліку депозитарію для здійснення Розрахунковим центром клірингу за правочинами щодо цінних паперів, відображається на відповідних клірингових рахунках/субрахунках учасників клірингу/клієнтів учасників клірингу в системі клірингового обліку Розрахункового центру як відповідні зобов'язання та/або права з поставки та/або отримання цих цінних паперів за правочинами щодо цінних паперів.

4.10. Інформація про цінні папери, заблоковані на рахунках у цінних паперах у системі депозитарного обліку депозитарію для здійснення Розрахунковим центром клірингу за правочинами щодо цінних паперів, надається Розрахунковому центру депозитарієм у складі відомості операцій блокування цінних паперів у порядку та у формі, що визначені договором про проведення розрахунків у цінних паперах за результатами клірингу, укладеним між Розрахунковим центром та депозитарієм.

4.11. Зміна стану клірингових рахунків/субрахунків, яка відбувається внаслідок клірингу, є підставою для формування клірингової відомості, яка надається Розрахунковим центром депозитарію після завершення грошових розрахунків.

4.12. Порядок здійснення клірингу та розрахунків за правочинами щодо цінних паперів, укладеними поза фондовими біржами:

4.12.1. Кліринг за правочинами щодо цінних паперів, укладеними поза фондовими біржами, здійснюється Розрахунковим центром методами клірингу "gross" - основи або "нетто" - основи.

4.12.2. Метод клірингу за правочинами щодо цінних паперів, укладеними поза фондовими біржами, визначає учасник клірингу при наданні до системи клірингового обліку Розрахункового центру інформації про укладений правочин.

4.12.3. При здійсненні клірингу методом "gross" - основи:

4.12.3.1. Учасник клірингу (який/клієнт якого є продавцем цінних паперів) надає Розрахунковому центру інформацію про укладений поза фондовою біржею правочин шляхом формування відповідного електронного розпорядження із дотриманням вимог законодавства України та внутрішніх документів Розрахункового центру.

4.12.3.2. Під час реєстрації системою клірингового обліку електронного розпорядження учасника клірингу Розрахунковий центр здійснює блокування визначеного обсягу зобов'язань з поставки цінних паперів за укладеним правочином на відповідному кліринговому рахунку/субрахунку учасника клірингу/клієнта учасника клірингу.

4.12.3.3. Учасник клірингу, який/клієнт якого є іншою стороною за укладеним поза фондовою біржею правочином, у разі погодження з усіма параметрами електронного розпорядження, здійснює його підтвердження шляхом формування зустрічного електронного розпорядження.

4.12.3.4. Під час реєстрації системою клірингового обліку зустрічного електронного розпорядження учасника клірингу Розрахунковий центр здійснює блокування визначеного обсягу зобов'язань з поставки коштів за укладеним правочином на відповідному кліринговому рахунку/субрахунку учасника клірингу/клієнта учасника клірингу.

4.12.3.5. Електронні розпорядження, які не були підтверджені до закінчення поточного операційного дня, відміняються Розрахунковим центром в безумовному порядку одночасно з відміною блокування відповідних зобов'язань.

4.12.3.6. Учасник клірингу, електронне розпорядження якого протягом операційного дня не було підтверджене іншою стороною правочину щодо цінних паперів, укладеного поза фондовою біржею, має право відмінити таке електронне розпорядження шляхом подання до Розрахункового центру відповідного електронного розпорядження.

4.12.3.7. Розпорядження, які були підтверджені обома сторонами за правочином щодо цінних паперів, укладеним поза фондовою біржею, не можуть бути відмінені за ініціативою учасників клірингу, та приймаються до клірингу та розрахунків.

4.12.3.8. Кліринг та розрахунки за правочинами здійснюються:

За правочинами щодо державних цінних паперів та облігацій місцевих позик, облік яких здійснює Національний банк України:

- за підтвердженими розпорядженнями Розрахунковий центр формує відомість розпоряджень учасників клірингу;

- Розрахунковий центр формує клірингову відомість та передає її до Національного банку України для перевірки на можливість проведення розрахунків за цінними паперами;
- після підтвердження Національним банком України можливості виконання операцій переказу цінних паперів, Розрахунковий центр виконує операції на клірингових рахунках/субрахунках на підставі відомості розпоряджень учасників клірингу, формує відомість операцій переказу коштів та здійснює грошові розрахунки на рахунках для здійснення розрахунків;
- Розрахунковий центр повідомляє Національний банк України про завершення грошових розрахунків та надає клірингову відомість для здійснення операцій переказу цінних паперів на відповідних рахунках у цінних паперах в системі депозитарного обліку Національного банку України;
- Національний банк України здійснює операції переказу цінних паперів на рахунках у цінних паперах в системі депозитарного обліку Національного банку України та повідомляє Розрахунковий центр про завершення розрахунків у цінних паперах.

За правочинами щодо цінних паперів, депозитарний облік яких здійснює Центральний депозитарій:

- за підтвердженими розпорядженнями Розрахунковий центр формує відомість розпоряджень учасників клірингу;
- Розрахунковий центр формує клірингову відомість та передає її до Центрального депозитарію для перевірки на можливість проведення розрахунків за цінними паперами;
- після підтвердження Центральним депозитарієм можливості виконання операцій переказу цінних паперів, Розрахунковий центр виконує операції на клірингових рахунках/субрахунках на підставі відомості розпоряджень учасників клірингу, формує відомість операцій переказу коштів та здійснює грошові розрахунки на рахунках для здійснення розрахунків;
- Розрахунковий центр повідомляє Центральний депозитарій про завершення грошових розрахунків та надає клірингову відомість для здійснення операцій переказу цінних паперів на рахунках в цінних паперах в системі депозитарного обліку Центрального депозитарію;
- Центральний депозитарій виконує операції переказу цінних паперів на рахунках в цінних паперах в системі депозитарного обліку Центрального депозитарію та повідомляє Розрахунковий центр про завершення розрахунків у цінних паперах.

4.12.4. При здійсненні клірингу методом "нетто" - основи:

4.12.4.1. Учасники клірингу в системі клірингового обліку формують та надають Розрахунковому центру відповідне електронне розпорядження для здійснення Розрахунковим центром блокування визначеного обсягу зобов'язань та/або прав з поставки та/або отримання цінних паперів та/або коштів на

відповідних клірингових рахунках/ субрахунках із зазначенням ознаки "позабіржовий ринок".

4.12.4.2. Надання інформації про укладені правочини щодо цінних паперів поза фондовою біржею здійснюється учасниками клірингу протягом клірингового сеансу в межах залишків заблокованих зобов'язань та/або прав з поставки та/або отримання цінних паперів та/або коштів на клірингових рахунках/субрахунках шляхом подання до Розрахункового центру відповідних електронних розпоряджень.

4.12.4.3. Учасник клірингу, який/клієнт якого є іншою стороною за укладеним поза фондовою біржею правочином, у разі погодження з усіма параметрами електронного розпорядження, здійснює його підтвердження шляхом формування зустрічного електронного розпорядження.

4.12.4.4. Кліринг та розрахунки за правочинами здійснюються:

За правочинами щодо державних цінних паперів та облігацій місцевих позик, облік яких здійснює Національний банк України:

- за підтвердженими розпорядженнями Розрахунковий центр формує відомість розпоряджень учасників клірингу;
- Розрахунковий центр на підставі відомості розпоряджень учасників клірингу здійснює кліринг шляхом нетінгу, формує клірингову відомість та передає її до Національного банку України для перевірки на можливість проведення розрахунків за цінними паперами;
- після підтвердження Національним банком України можливості виконання операцій переказу цінних паперів, Розрахунковий центр виконує операції на клірингових рахунках/субрахунках та виконує операції переказу коштів з рахунків для здійснення розрахунків платників на транзитний кліринговий рахунок Розрахункового центру та наступного переказу коштів з транзитного клірингового рахунку Розрахункового центру на рахунки для здійснення розрахунків отримувачів коштів;
- Розрахунковий центр повідомляє Національний банк України про завершення грошових розрахунків та надає клірингову відомість для здійснення операцій переказу цінних паперів на рахунках у цінних паперах клієнтів системі депозитарного обліку Національного банку України;
- Національний банк України виконує операції переказу цінних паперів з рахунків в цінних паперах в системі депозитарного обліку Національного банку України, на рахунок в цінних паперах Розрахункового центру, та наступного переказу цінних паперів з рахунку в цінних паперах Розрахункового центру на рахунки в цінних паперах в системі депозитарного обліку Національного банку України, та повідомляє Розрахунковий центр про завершення розрахунків у цінних паперах.

За правочинами щодо цінних паперів, депозитарний облік яких здійснює Центральний депозитарій:

- за підтвердженими розпорядженнями Розрахунковий центр формує відомість розпоряджень учасників клірингу;
- Розрахунковий центр на підставі відомості розпоряджень учасників клірингу здійснює кліринг шляхом неттінгу, формує клірингову відомість та передає її до Центрального депозитарію для перевірки на можливість проведення розрахунків за цінними паперами;
- після підтвердження Центральним депозитарієм можливості виконання операцій переказу цінних паперів, Розрахунковий центр виконує операції на клірингових рахунках/субрахунках та виконує операції переказу коштів з рахунків для здійснення розрахунків платників на транзитний кліринговий рахунок Розрахункового центру та наступний переказ коштів з транзитного клірингового рахунку Розрахункового центру на рахунки для здійснення розрахунків отримувачів коштів;
- Розрахунковий центр повідомляє Центральний депозитарій про завершення грошових розрахунків та надає клірингову відомість для здійснення операцій переказу цінних паперів на рахунках в цінних паперах в системі депозитарного обліку Центрального депозитарію;
- Центральний депозитарій виконує операції переказу цінних паперів з рахунків в цінних паперах в системі депозитарного обліку Центрального депозитарію, на рахунок в цінних паперах Розрахункового центру, та наступного переказу цінних паперів з рахунку в цінних паперах Розрахункового центру на рахунки в цінних паперах в системі депозитарного обліку Центрального депозитарію, та повідомляє Розрахунковий центр про завершення розрахунків у цінних паперах.

4.13. Порядок здійснення клірингу та розрахунків за правочинами щодо цінних паперів, укладеними на фондових біржах:

4.13.1. Для забезпечення проведення клірингу та розрахунків Розрахунковий центр здійснює блокування визначеного обсягу зобов'язань та/або прав з поставки та/або отримання цінних паперів та/або коштів на клірингових рахунках/субрахунках на підставі поданого учасником клірингу електронного розпорядження із зазначенням відповідної фондової біржі, на якій планується укладання правочинів.

4.13.2. Блокування Розрахунковим центром визначеного обсягу зобов'язань та/або прав з поставки та/або отримання цінних паперів та/або коштів здійснюється в строки та у порядку, визначеному Регламентом провадження клірингової діяльності Розрахункового центру.

4.13.3. Щоденно в порядку та в строки, визначені Регламентом провадження клірингової діяльності, Розрахунковий центр надає фондовим біржам інформацію про зобов'язання та/або права з поставки та/або отримання цінних паперів та/або коштів, що заблоковані учасниками клірингу на клірингових рахунках/субрахунках учасників клірингу/клієнтів учасників клірингу для здійснення Розрахунковим центром клірингу та розрахунків на підставі інформації, отриманої від визначеної фондової біржі.

4.13.4. Кліринг за правочинами щодо цінних паперів, укладеними на фондових біржах, здійснюється Розрахунковим центром методами клірингу "gross" - основи або "нетто" - основи.

4.13.5. При здійсненні клірингу методом "gross" - основи:

4.13.5.1. Кліринг та розрахунки за правочинами щодо державних цінних паперів та облігацій місцевих позик, облік яких здійснює Національний банк України, здійснюються з урахуванням наступних особливостей:

- на підставі інформації з відомості правочинів Розрахунковий центр формує відомість розпоряджень фондової біржі;
- Розрахунковий центр формує клірингову відомість та передає її до Національного банку України для перевірки на можливість проведення розрахунків за цінними паперами;
- після підтвердження Національним банком України можливості виконання операцій переказу цінних паперів, Розрахунковий центр виконує операції на клірингових рахунках/субрахунках на підставі відомості розпоряджень фондової біржі, формує відомість операцій переказу коштів та здійснює грошові розрахунки на рахунках для здійснення розрахунків;
- Розрахунковий центр повідомляє Національний банк України про завершення грошових розрахунків та надає клірингову відомість для здійснення операцій переказу цінних паперів на відповідних рахунках у цінних паперах в системі депозитарного обліку Національного банку України;
- Національний банк України здійснює операції переказу цінних паперів на рахунках у цінних паперах в системі депозитарного обліку Національного банку України та повідомляє Розрахунковий центр про завершення розрахунків у цінних паперах.

4.13.6. При здійсненні клірингу методом "нетто" - основи Розрахунковий центр є особою, яка виконує функції центрального контрагента. Для забезпечення виконання зобов'язань, допущених до клірингу, Розрахунковий центр як центральний контрагент має право виступати учасником біржових торгів без ліцензії на провадження діяльності на фондовому ринку - діяльності з торгівлі цінними паперами.

4.13.7. Фондові біржі у порядку та строки, визначені договорами, укладеними з Розрахунковим центром, надають Розрахунковому центру відомості правочинів. Відомість правочинів містить інформацію виключно про правочини, кліринг та розрахунки за якими мають відбутися у поточний операційний день.

4.13.8. Відомість правочинів повинна повністю розкривати зміст виконання операцій:

- на рахунках у цінних паперах депозитарних установ у депозитаріях;
- на рахунках у цінних паперах депонентів у депозитарних установах;
- на рахунках для здійснення розрахунків учасників клірингу/клієнтів учасників клірингу в Розрахунковому центрі.

4.13.9. Відомість правочинів містить інформацію про:

- правочини, стороною яких є Розрахунковий центр як центральний контрагент;
- правочини, за якими Розрахунковий центр як центральний контрагент не є стороною.

Розрахунковий центр здійснює кліринг зобов'язань за всіма правочинами, що включені до наданої фондовою біржею відомості правочинів.

За правочинами щодо цінних паперів, у яких Розрахунковий центр як центральний контрагент у відомості правочинів не вказаний стороною, і зобов'язання за якими були допущені Розрахунковим центром до клірингу, Розрахунковий центр в момент допуску таких зобов'язань до клірингу набуває взаємні права та обов'язки сторін таких правочинів щодо цінних паперів, та стає покупцем для кожного продавця і продавцем для кожного покупця. За вказаними правочинами щодо цінних паперів зобов'язання сторін таких правочинів відносно одна одної вважаються такими, що припинені в момент допуску таких зобов'язань до клірингу.

4.13.10. Після отримання від фондової біржі відомості правочинів під час проведення клірингової сесії Розрахунковий центр перевіряє дані правочини для допуску зобов'язань за цими правочинами до клірингу відповідно до умов даних Правил та договору з фондовою біржею.

4.13.11. У випадку неможливості здійснення клірингу за зобов'язаннями за будь-яким правочином з відомості правочинів, Розрахунковий центр повертає відомість правочинів на доопрацювання фондовій біржі.

4.13.12. У випадку відповідності відомості правочинів вимогам Регламенту взаємодії між Розрахунковим центром та фондовою біржею, Розрахунковий центр здійснює кліринг шляхом визначення сумарного зобов'язання з поставки/отримання кожного виду цінних паперів та їх оплати, по відношенню до клірингового рахунку/субрахунку учасника клірингу/клієнта учасника клірингу:

За правочинами щодо державних цінних паперів та облігацій місцевих позик, облік яких здійснює Національний банк України:

- на підставі інформації з відомості правочинів Розрахунковий центр формує відомість розпоряджень фондової біржі;
- Розрахунковий центр формує клірингову відомість та передає її до Національного банку України для перевірки на можливість проведення розрахунків за цінними паперами;
- після підтвердження Національним банком України можливості виконання операцій переказу цінних паперів внаслідок обробки клірингової відомості, Розрахунковий центр виконує операції на клірингових рахунках/субрахунках на підставі відомості розпоряджень клірингу фондової біржі, та виконує операції переказу коштів з рахунків для здійснення розрахунків платників на транзитний кліринговий рахунок Розрахункового центру та наступний переказ коштів з

транзитного клірингового рахунку Розрахункового центру на рахунки для здійснення розрахунків отримувачів коштів;

- Розрахунковий центр повідомляє Національний банк України про завершення грошових розрахунків та надає клірингову відомість для здійснення операцій переказу цінних паперів на рахунках у цінних паперах клієнтів депозитарію;
- Національний банк України здійснює операції переказу цінних паперів з рахунків в цінних паперах в системі депозитарного обліку Національного банку України, на рахунок в цінних паперах Розрахункового центру, та наступного переказу цінних паперів з рахунку в цінних паперах Розрахункового центру на рахунки в цінних паперах в системі депозитарного обліку Національного банку України, та повідомляє Розрахунковий центр про завершення розрахунків у цінних паперах.

За правочинами щодо цінних паперів, депозитарний облік яких здійснює Центральний депозитарій:

- на підставі інформації з відомості правочинів Розрахунковий центр формує відомість розпоряджень фондової біржі;
- Розрахунковий центр формує клірингову відомість та передає її до Центрального депозитарію для перевірки на можливість проведення розрахунків за цінними паперами;
- після підтвердження Центральним депозитарієм можливості виконання операцій переказу цінних паперів внаслідок обробки клірингової відомості, Розрахунковий центр виконує операції на клірингових рахунках/субрахунках на підставі відомості розпоряджень фондової біржі, та виконує операції переказу коштів з рахунків для здійснення розрахунків платників на транзитний кліринговий рахунок Розрахункового центру, та наступний переказ коштів з транзитного клірингового рахунку Розрахункового центру на рахунки для здійснення розрахунків отримувачів коштів;
- Розрахунковий центр повідомляє Центральний депозитарій про завершення грошових розрахунків та надає клірингову відомість для здійснення операцій переказу цінних паперів на рахунках в цінних паперах в системі депозитарного обліку Центрального депозитарію та звіт за результатами клірингу, який містить перелік правочинів, укладених на фондовій біржі;
- Центральний депозитарій виконує операції переказу цінних паперів з рахунків в цінних паперах в системі депозитарного обліку Центрального депозитарію на рахунок в цінних паперах Розрахункового центру та наступного переказу цінних паперів з рахунку в цінних паперах Розрахункового центру на рахунки в цінних паперах в системі депозитарного обліку Центрального депозитарію, та повідомляє Розрахунковий центр про завершення розрахунків у цінних паперах.

4.13.13. Перелік правочинів надається Розрахунковим центром депозитарію за кожною кліринговою відомістю окремо та містить інформацію

про всі правочини, укладені на фондовій біржі протягом поточного клірингового сеансу.

4.14. Клірингова сесія вважається завершеною після отримання від депозитарію інформації про завершення операцій переказу цінних паперів на рахунках в цінних паперах в системі депозитарного обліку депозитарію.

4.15. За результатами (проведення/не проведення) грошових розрахунків Розрахунковий центр надає відповідні звіти фондовим біржам та учасникам клірингу та відновлює кліринговий сеанс.

4.16. Операції блокування/розблокування прав на поставку/прав на оплату в системі клірингового обліку можуть здійснюватися учасниками клірингу протягом клірингового сеансу, який триває виключно від завершення однієї клірингової сесії до початку іншої клірингової сесії.

4.17. У разі недостатності коштів для виконання зобов'язань учасника клірингу/клієнта учасника клірингу Розрахунковий центр використовує:

- кошти учасників клірингу/клієнтів учасників клірингу у порядку, визначеному Положенням про управління ризиками та забезпечення гарантій Публічним акціонерним товариством "Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках"
- кошти Гарантійного фонду у порядку, визначеному Положенням про гарантійний фонд Публічного акціонерного товариства "Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках".

5. Порядок, умови допуску зобов'язань до клірингу та вимоги до таких зобов'язань

5.1. Розрахунковий центр здійснює кліринг тільки тих зобов'язань, які допущені для здійснення клірингу в порядку та на умовах, встановлених цими Правилами.

5.2. Цінні папери, за якими проводяться розрахунки за правочинами щодо цінних паперів, укладеними на фондових біржах та поза фондовими біржами, не повинні мати будь-яких обмежень, які можуть призвести до неможливості виконання розрахунків.

5.3. Для здійснення клірингу Розрахунковим центром допускаються:

5.3.1. зобов'язання, що виникли за правочинами щодо цінних паперів, які укладені на фондовій біржі, та забезпечення яких підтверджене Розрахунковим центром:

- заблокованими правами на цінні папери на рахунках у цінних паперах продавців цінних паперів в системі депозитарного обліку депозитарію та коштами на рахунках для здійснення розрахунків покупців цінних паперів;
- правами на цінні папери, що будуть зараховані на рахунки в цінних паперах в системі депозитарного обліку депозитарію за умови

виконання зобов'язань продавцем цінних паперів за укладеним правочином;

- правами на отримання коштів, що будуть зараховані на рахунки для здійснення розрахунків за умови виконання зобов'язань покупцем цінних паперів за укладеним правочином;
- коштами, що надані Розрахунковим центром як кредит під заставу державних цінних паперів або інших активів, перелік яких визначений Правлінням Розрахункового центру;

5.3.2. зобов'язання, що виникли за правочинами щодо цінних паперів, які укладені на певній фондовій біржі, з якою Розрахунковим центром укладений договір про кліринг та розрахунки за правочинами щодо цінних паперів, та дата розрахунків за якими є поточний операційний день;

5.3.3. зобов'язання, що виникли за правочинами щодо цінних паперів, які укладені поза фондовою біржею, за умови наявності предмета таких зобов'язань у Переліку предметів зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів, укладеними поза фондовою біржею, який складається Розрахунковим центром.

5.4. Внесення предмету зобов'язань до зазначеного Переліку здійснюється Розрахунковим центром на підставі інформації, що подається учасником клірингу відповідно до цих Правил.

5.5. До здійснення клірингу допускаються зобов'язання, що відповідають наступним вимогам:

5.5.1. правочини щодо цінних паперів, за якими виникли зобов'язання, вчинені в інтересах учасників клірингу та/або в інтересах клієнтів учасника клірингу;

5.5.2. розрахунки за правочинами, за якими виникли зобов'язання, проводяться за принципом "поставка цінних паперів проти оплати";

5.5.3. цінні папери, які є предметом зобов'язань, відповідають наступним вимогам:

- мають призначений міжнародний ідентифікаційний номер цінних паперів (далі - код ISIN);
- обліковуються в Центральній депозитарії України або Національному банку України;
- не обмежені в обігу;
- є включеними до біржового списку певної фондової біржі, з якою Розрахунковим центром укладені відповідні договори, та/або включеними до Переліку предметів зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів, укладеними поза фондовою біржею.

5.6. Зобов'язання, які не відповідають зазначеним вище умовам, не допускаються для здійснення клірингу.

5.7. Допуск зобов'язань до клірингу здійснюється на підставі:

5.7.1. інформації від фондової біржі стосовно зобов'язань, що виникли в результаті укладення правочинів щодо цінних паперів на цій фондовій біржі;

5.7.2. розпоряджень учасників клірингу стосовно зобов'язань, що виникли за правочинами щодо цінних паперів, які укладені поза фондовою біржею, оформлених та наданих Розрахунковому центру виключно у вигляді електронного документа у відповідності до вимог Регламенту провадження клірингової діяльності.

5.8. Зобов'язання, стороною яких є Розрахунковий центр як центральний контрагент, допускаються до клірингу з моменту виникнення таких зобов'язань за умови дотримання учасником клірингу вимог пункту 5.3. цих Правил.

6. Права і обов'язки Розрахункового центру як особи, яка провадить діяльність, та учасників клірингу

6.1. Учасник клірингу має право:

6.1.1. своєчасно і в повному обсязі отримувати послуги Розрахункового центру в порядку передбаченому Правилами, іншими внутрішніми документами Розрахункового центру та договорами, укладеними з Розрахунковим центром;

6.1.2. в порядку та формі передбаченій Правилами, внутрішніми документами Розрахункового центру та договорами, укладеними Розрахунковим центром з учасником клірингу, надавати Розрахунковому центру інформацію для взяття Розрахунковим центром на облік клієнтів учасника клірингу, електронні розпорядження з метою блокування зобов'язань та/або прав учасника клірингу/клієнта учасника клірингу з поставки та/або отримання цінних паперів та/або коштів на клірингових рахунках/субрахунках, електронні розпорядження на підставі яких здійснюється кліринг;

6.1.3. отримувати звіти та/або інформаційні повідомлення про операції на клірингових рахунках/субрахунках від Розрахункового центру у випадках та порядку передбачених Правилами, іншими внутрішніми документами Розрахункового центру та договорами, укладеними з Розрахунковим центром;

6.1.4. ознайомлюватися з переліком послуг, що надаються Розрахунковим центром учасникам клірингу, внутрішніми документами Розрахункового центру, які регламентують порядок надання послуг, вартістю послуг Розрахункового центру, іншими відомостями щодо порядку надання послуг Розрахунковим центром.

6.2. Учасник клірингу зобов'язаний:

6.2.1. надавати до Розрахункового центру документи та інформацію в обсязі та порядку, передбаченому законодавством України, Правилами, внутрішніми документами Розрахункового центру та договорами, укладеними з Розрахунковим центром;

6.2.2. відповідати вимогам Розрахункового центру до учасників клірингу, які визначені цими Правилами;

6.2.3. дотримуватися режиму конфіденційності інформації, яка стає доступною учаснику клірингу у зв'язку з його обслуговуванням Розрахунковим центром;

6.2.4. своєчасно оплачувати отримані від Розрахункового центру послуги;

6.2.5. дотримуватися положень Правил та інших внутрішніх документів Розрахункового центру в частині взаємовідносин з Розрахунковим центром;

6.2.6. виконувати інші обов'язки, що виникають у відповідності з Правилами, внутрішніми документами Розрахункового центру та впливають з умов відповідних договорів, укладених учасником клірингу з Розрахунковим центром.

6.3. Розрахунковий центр має право:

6.3.1. розпоряджатися кліринговим забезпеченням (коштами, цінними паперами) відповідно до внутрішніх документів Розрахункового центру, що визначають систему управління ризиками;

6.3.2. встановлювати вимоги, яким повинні відповідати учасники клірингу;

6.3.3. отримувати від учасників клірингу розпорядження, документи та/або інформацію необхідні Розрахунковому центру для здійснення клірингу в порядку та обсязі, передбаченому законодавством України, Правилами, внутрішніми документами Розрахункового центру та договорами, укладеними з Розрахунковим центром;

6.3.4. вимагати надання додаткової інформації від учасника клірингу в разі, якщо розпорядження, документи та/або інформація, надані Розрахунковому центру не містять всіх необхідних даних для здійснення клірингу, неповністю розкривають зміст операцій, що мають бути відображені на клірингових рахунках та/або реєстрах внутрішнього обліку;

6.3.5. здійснювати допуск зобов'язань до клірингу на підставі інформації від учасників клірингу або фондової біржі, наданої Розрахунковому центру відповідно до Правил;

6.3.6. припиняти надання учасникам клірингу послуг у випадках, передбачених договорами, укладеними з учасниками клірингу та внутрішніми документами Розрахункового центру.

6.4. Розрахунковий центр зобов'язаний:

6.4.1. до моменту укладання договору про клірингове обслуговування надати особі, яка має намір стати учасником клірингу, інформацію, зазначену в частині другій статті 12 Закону України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг";

6.4.2. ідентифікувати осіб, з якими встановлюються ділові відносини на підставі договору про клірингове обслуговування, а також осіб, що мають повноваження діяти від їх імені, у порядку, установленому законодавством України, у тому числі нормативно-правовими актами НКЦПФР;

6.4.3. своєчасно і в повному обсязі надавати учасникам клірингу послуги, передбачені Правилами, іншими внутрішніми документами Розрахункового центру та договорами, укладеними Розрахунковим центром з учасником клірингу;

6.4.4. здійснювати відкриття та ведення клірингових рахунків, клірингових субрахунків відповідно до вимог законодавства України, внутрішніх документів Розрахункового центру та договорів, укладених Розрахунковим центром з учасником клірингу;

6.4.5. на підставі інформації, наданої учасником клірингу, взяти на облік клієнтів учасника клірингу;

6.4.6. здійснювати облік зобов'язань учасників клірингу/клієнтів учасників клірингу за правочинами, зобов'язання за якими допущені до клірингу, заблокованих коштів, цінних паперів в порядку визначеному Правилами;

6.4.7. здійснювати кліринг в порядку, передбаченому Правилами та іншими внутрішніми документами Розрахункового центру, на підставі інформації, отриманої від учасників клірингу, фондових бірж, депозитарію;

6.4.8. здійснювати клірингову діяльність на умовах гарантованої конфіденційності інформації щодо учасників клірингу/клієнтами учасника клірингу, вчинених ними або на їх користь правочинів, належних їм цінних паперів і коштів, інформація щодо яких надходить до Розрахункового центру для провадження клірингової діяльності;

6.4.9. забезпечити зберігання і доступ осіб, які згідно із законодавством України мають на це право, до всіх документів та іншої інформації щодо провадження клірингової діяльності, передбаченої законодавством України, протягом п'яти років з дня їх (її) одержання або складання;

6.4.10. створити систему зниження ризиків невиконання або неналежного виконання зобов'язань, що виникають за договорами щодо цінних паперів відповідно до вимог законодавства України;

6.4.11. виконувати інші обов'язки, що виникають у відповідності з Правилами, внутрішніми документами Розрахункового центру та впливають з умов відповідних договорів, укладених Розрахунковим центром з учасником клірингу.

7. Порядок обліку прав та зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів та їх припинення

7.1. Розрахунковий центр забезпечує функціонування системи клірингового обліку за допомогою ведення внутрішнього обліку, який складається з:

- документів, які є підставою для проведення клірингу;
- клірингових рахунків учасників клірингу;

- реєстрів внутрішнього обліку;
- звітів учасникам клірингу.

7.2. Об'єктами внутрішнього обліку Розрахункового центру є:

7.2.1. права та зобов'язання учасників клірингу/клієнтів учасників клірингу за правочинами щодо цінних паперів, зобов'язання за якими допущені до клірингу;

7.2.2. права та зобов'язання Розрахункового центру по відношенню до учасників клірингу, що виникають у нього за результатом клірингу зобов'язань за правочинами учасників клірингу/клієнтів учасників клірингу, які допущені до клірингу;

7.2.3. кошти та цінні папери, що зарезервовані учасниками клірингу/клієнтами учасників клірингу для укладання/виконання правочинів;

7.2.4. кошти та цінні папери, що є предметом забезпечення виконання правочинів, право розпоряджання якими надано Розрахунковому центру внаслідок їх передачі до Гарантійного фонду та/або у заставу за наданими кредитами.

7.3. Внутрішній облік прав та зобов'язань учасників клірингу/клієнтів учасників клірингу за правочинами, зобов'язання за якими допущені до клірингу, заблокованих коштів та цінних паперів здійснюється Розрахунковим центром на відповідних клірингових рахунках/субрахунках, відкритих в системі клірингового обліку Розрахункового центру.

7.4. Розрахунковий центр для здійснення клірингу за цінними паперами, депозитарний облік яких відповідно до законодавства України здійснює Національний банк України, відкриває учасникам клірингу/клієнтам учасників клірингу окремі клірингові рахунки/субрахунки.

7.5. Порядок взяття на облік учасника клірингу та його клієнтів, а також порядок оформлення та подання документів на відкриття клірингового рахунку/субрахунків визначається нормативно-правовими актами НКЦПФР, Правилами провадження клірингової діяльності Розрахункового центру, та Регламентом провадження клірингової діяльності Розрахункового центру.

7.6. Клірингові субрахунки є складовою клірингового рахунку певного учасника клірингу, та ведуться відокремлено - у розрізі самого учасника клірингу, його клієнтів, або сумарно за клієнтами учасника клірингу.

7.7. Розрахунковий центр може здійснювати колективний або відокремлений облік клієнтів учасника клірингу.

7.7.1. У випадку колективного обліку клієнтів учасника клірингу Розрахунковий центр відкриває учаснику клірингу кліринговий субрахунок для загального обліку зобов'язань та/або прав клієнтів учасника клірингу з поставки/одержання цінних паперів та/або коштів.

7.7.2. У випадку відокремленого обліку клієнтів учасника клірингу Розрахунковий центр здійснює взяття на облік клієнтів учасника клірингу на

підставі інформації, наданої Розрахунковому центру учасником клірингу. Форма надання такої інформації про клієнта учасника клірингу та її обов'язкові реквізити визначаються Правилами провадження клірингової діяльності Розрахункового центру. Взяття на облік клієнтів учасника клірингу здійснюється шляхом відкриття відповідного клірингового субрахунку, який є складовою клірингового рахунку цього учасника клірингу.

7.8. При відкритті клірингового рахунку учаснику клірингу Розрахунковий центр дотримується наступних принципів:

7.8.1. кожному кліринговому рахунку має відповідати тільки один рахунок для здійснення розрахунків, відкритий даному учаснику клірингу в Розрахунковому центрі.

7.8.2. кожному кліринговому рахунку має відповідати тільки один рахунок у цінних паперах, відкритий в депозитарній установі для обліку цінних паперів в системі депозитарного обліку Центрального депозитарію;

7.8.3. кожному кліринговому рахунку має відповідати тільки один рахунок у цінних паперах, відкритий в депозитарній установі для обліку цінних паперів в системі депозитарного обліку Національного банку України.

7.9. При відкритті клірингового субрахунку учаснику клірингу/клієнту учасника клірингу Розрахунковий центр дотримується наступних принципів:

7.9.1. кожний кліринговий субрахунок має бути пов'язаний лише з одним кліринговим рахунком;

7.9.2. кожному кліринговому субрахунку має відповідати тільки один рахунок для здійснення розрахунків. Клієнт учасника клірингу може відкрити в Розрахунковому центрі власний рахунок для здійснення розрахунків, або може використовувати рахунок для здійснення розрахунків, відкритий учасником клірингу в Розрахунковому центрі для колективного обліку;

7.9.3. кожному кліринговому субрахунку клієнта учасника клірингу має відповідати тільки один рахунок у цінних паперах, відкритий в депозитарній установі для обліку цінних паперів в системі Центрального депозитарію;

7.9.4. кожному кліринговому субрахунку клієнта учасника клірингу має відповідати тільки один рахунок у цінних паперах, відкритий в депозитарній установі для обліку цінних паперів в системі депозитарію Національного банку України.

7.10. За кліринговими рахунками/субрахунках учасників клірингу/клієнтів учасників клірингу здійснюються наступні операції:

7.10.1. зарахування зобов'язань за цінними паперами – здійснюється на підставі відомості операцій блокування цінних паперів, яка формується та надається Розрахунковому центру депозитарієм на підставі даних депозитарного обліку щодо цінних паперів, що належать клієнтам депозитарію, депонентам клієнтів депозитарію, які обліковуються на балансових рахунках "Цінні папери, заблоковані для торгів";

7.10.2. зарахування зобов'язань за коштами – здійснюється на підставі відомості зарахування коштів на рахунки для здійснення розрахунків, яка формується системою обліку Розрахункового центру на підставі інформації про кошти, зараховані на рахунки для здійснення розрахунків;

7.10.3. блокування активів для участі у розрахунках за правочинами, укладеними на фондовій біржі та/або поза фондовою біржею з використанням процедури нетінгу – здійснюється на підставі електронного документу "Повідомлення про блокування активів на фондовій біржі/поза фондовою біржею", сформованого в системі клірингового обліку та наданого Розрахунковому центру учасником клірингу;

7.10.4. розрахунки за правочинами щодо цінних паперів, що укладені поза фондовою біржею, - здійснюються на підставі електронного документу "Повідомлення про виникнення зобов'язання з поставки цінних паперів та про виникнення прав на отримання коштів", сформованого в системі клірингового обліку та наданого Розрахунковому центру учасником клірингу;

7.10.5. розрахунки за правочинами щодо цінних паперів, що укладені на фондовій біржі, - здійснюються на підставі відомості правочинів щодо цінних паперів, які укладені на фондовій біржі, яка формується та подається Розрахунковому центру фондовою біржею;

7.10.6. відміна блокування активів для вчинення правочинів поза фондовою біржею – здійснюється на підставі електронного документу "Повідомлення про відміну блокування зобов'язань за цінними паперами/коштами поза фондовою біржею", сформованого в системі клірингового обліку та наданого Розрахунковому центру учасником клірингу;

7.10.7. відміна блокування активів для вчинення правочинів на фондовій біржі - здійснюється на підставі відомості правочинів, які укладені на фондовій біржі, яка формується та подається Розрахунковому центру фондовою біржею, та містить інформацію про відміну блокування активів на клірингових рахунках/субрахунках;

7.10.8. списання зобов'язань за цінними паперами внаслідок розблокування цінних паперів/прав на цінні папери на рахунках у цінних паперах депозитарних установ – клієнтів депозитарію та/або депонентів депозитарних установ, що заблоковані на балансових рахунках "Цінні папери, що заблоковані для торгів" - здійснюється на підставі електронного документу "Повідомлення про розблокування цінних паперів, що заблоковані на балансових рахунках "Цінні папери, заблоковані для торгів", сформованого в системі клірингового обліку та наданого Розрахунковому центру учасником клірингу;

7.10.9. списання зобов'язань за коштами – здійснюється на підставі електронного документу "Повідомлення про списання коштів з рахунку для здійснення розрахунків", сформованого в системі клірингового обліку та наданого Розрахунковому центру учасником клірингу.

7.11. Припинення зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів здійснюється шляхом переказу коштів та/або переказу цінних паперів та/або переказу/списання/зарахування прав на цінні папери та прав за цінними паперами та/або за результатами нетінгу.

8. Порядок подання учасникам клірингу звітів за результатами клірингу та розрахунків

8.1. Розрахунковий центр за результатами клірингу та розрахунків за правочинами щодо цінних паперів надає учасникам клірингу звіти у формі виписок:

- про стан клірингового рахунку/субрахунку;
- про операції на кліринговому рахунку/субрахунку;

8.2. Розрахунковий центр складає виписки за кожними окремим кліринговим рахунком/субрахунком.

8.3. Розрахунковий центр щоденно після завершення клірингу та розрахунків за правочинами щодо цінних паперів надає учасникам клірингу виписки про стан всіх клірингових рахунків/субрахунків.

8.4. Виписки про операції на клірингових рахунках/субрахунках надаються за запитом учасника клірингу протягом трьох робочих днів з дня отримання Розрахунковим центром відповідного запиту.

8.5. Реквізитний склад звітів визначається Регламентом провадження клірингової діяльності Розрахункового центру.

9. Порядок обміну інформацією з депозитаріями

9.1. Порядок обміну інформацією між Розрахунковим центром та депозитаріями, реквізитний склад електронних документів, формати електронних документів, терміни та інші умови організації розрахунків у Розрахунковому центрі за правочинами щодо цінних паперів, що укладені учасниками клірингу/клієнтами учасників клірингу на фондових біржах та поза фондовими біржами, визначається відповідними Регламентами взаємодії між Розрахунковим центром та депозитаріями, які є невід'ємною частиною договорів про проведення розрахунків у цінних паперах за результатами клірингу.

9.2. Для забезпечення здійснення Розрахунковим центром клірингу депозитарій в порядку та строки, визначені договором про проведення розрахунків у цінних паперах за результатами клірингу, зобов'язаний надавати Розрахунковому центру:

9.2.1. інформацію про випуски цінних паперів, які обслуговуються депозитарієм (довідник випусків цінних паперів);

9.2.2. інформацію про клієнтів депозитарію (довідник клієнтів депозитарію);

9.2.3. інформацію про рахунки у цінних паперах в системі депозитарного обліку депозитарію, за якими можуть проводитись розрахунки за правочинами щодо цінних паперів на підставі інформації, отриманої депозитарієм від Розрахункового центру (звіт за ідентифікацією, відомість ідентифікації);

9.2.4. інформацію про блокування цінних паперів на рахунках у цінних паперах в системі депозитарного обліку депозитарію для здійснення Розрахунковим центром клірингу за правочинами щодо цінних паперів. Депозитарій забезпечує проведення операцій блокування виключно на тих рахунках у цінних паперах депозитарних установ, за якими було виконано процедуру ідентифікації та інформація про які надана Розрахунковому центру.

9.3. Для забезпечення здійснення клірингу та розрахунків Розрахунковий центр в порядку та строки, визначеними договором про проведення розрахунків у цінних паперах за результатами клірингу, зобов'язаний надавати депозитарію:

9.3.1. інформацію про брокерів, які є учасниками клірингу (довідник брокерів);

9.3.2. клірингову відомість, що містить інформацію, на підставі якої здійснюються розрахунки у цінних паперах за правочинами щодо цінних паперів. Клірингова відомість формується Розрахунковим центром за результатами клірингу окремо за кожним методом (на "gross" - основі та "нетто" - основі);

9.3.3. інформацію про правочини щодо цінних паперах, що повністю розкриває зміст виконання операцій на рахунках у цінних паперах депонентів у депозитарних установах (перелік правочинів) - надається за кожною кліринговою відомістю, що сформована за результатами клірингу на "нетто" - основі;

9.3.4. відомість розпоряджень на розблокування цінних паперів на рахунках в цінних паперах в системі депозитарного обліку депозитарію після здійснення (завершення) Розрахунковим центром клірингу за правочинами щодо цінних паперів;

9.3.5. інформацію про рахунки у цінних паперах в системі депозитарного обліку депозитарію, за якими припинено здійснення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів на підставі інформації, отриманої депозитарієм від Розрахункового центру (повідомлення про скасування ідентифікації);

9.3.6. повідомлення про завершення грошових розрахунків, що містить інформацію про виконані Розрахунковим центром грошові розрахунки за правочинами щодо цінних паперів, які укладені на фондовій біржі та поза фондовою біржею.

9.4. Депозитарій здійснює перевірку кожної клірингової відомості та відомості розпоряджень на розблокування цінних паперів на наявність помилок та на можливість виконання розпоряджень. Перелік підстав для відмови у виконанні розпоряджень, що містяться у вищезазначених відомостях має бути

вичерпним та визначається договором про проведення розрахунків у цінних паперах за результатами клірингу, укладеним Розрахунковим центром та депозитарієм

9.5. Основними підставами для відмови у виконанні розпоряджень, що містяться у кліринговій відомості та відомості розпоряджень на розблокування, є:

9.5.1. у розпорядженні зазначено помилковий код ISIN цінного паперу;

9.5.2. у розпорядженні зазначено помилковий код МДО;

9.5.3. у розпорядженні зазначено номер рахунку в цінних паперах в системі депозитарного обліку депозитарію, інформацію про який не було надано депозитарієм Розрахунковому центру у складі відомості ідентифікації,

9.5.4. у розпорядженні зазначено номер рахунку в цінних паперах в системі депозитарного обліку депозитарію, про який Розрахунковий центр надав депозитарію повідомлення про скасування ідентифікації.

9.6. Депозитарій після завершення операційного дня Розрахункового центру надає Розрахунковому центру:

9.6.1. виписку за операціями по рахунку в цінних паперах Розрахункового центру, яка містить записи про проведені депозитарієм протягом операційного дня операції зарахування та списання цінних паперів на рахунок /з рахунку у цінних паперах Розрахункового центру;

9.6.2. відомість про стан рахунків в цінних паперах, що містить інформацію про рахунки в цінних паперах в системі депозитарного обліку депозитарію:

- які заблоковані для здійснення Розрахунковим центром клірингу за правочинами щодо цінних паперів;
- за якими виконано процедуру ідентифікації;
- інформація про які надана Розрахунковому центру у складі звіту за ідентифікацією.

10. Порядок формування та обробки інформації щодо переказу коштів за результатами клірингу

10.1. Переказ коштів на рахунках для здійснення розрахунків в системі обліку Розрахункового центру здійснюється за результатами клірингу зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів.

10.2. При здійсненні клірингу зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів, які укладаються поза фондовою біржею за принципом "поставка цінних паперів проти оплати", Розрахунковий центр після обробки зустрічних розпоряджень учасників клірингу в системі клірингового обліку формує відомість операцій переказу коштів, яка передається в АБС.

10.3. Розрахунковий центр здійснює кліринг зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів, які укладаються на фондовій біржі, на підставі інформації, яка подається Розрахунковому центру фондовою біржею у складі даних відомості правочинів, які укладені на фондовій біржі.

10.4. За результатами здійснення клірингу зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів, які укладаються на фондовій біржі, Розрахунковий центр формує відомість операцій переказу коштів, яка передається в АБС.

10.5. На підставі інформації з відомості операцій переказу коштів в АБС Розрахункового центру формуються відповідні документи на переказ коштів з рахунків для здійснення розрахунків платників коштів на рахунки для здійснення розрахунків отримувачів коштів.

10.6. Переказ коштів за результатами клірингу з рахунків Гарантійного фонду, відкритих в АБС Розрахункового центру, здійснюється у порядку, визначеному Положенням про гарантійний фонд Публічного акціонерного товариства "Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках".

11. Заходи зниження ризиків невиконання або неналежного виконання зобов'язань, що виникають за правочинами щодо цінних паперів

11.1. Для забезпечення проведення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів Розрахунковий центр застосовує заходи, спрямовані на зниження ризиків невиконання або неналежного виконання зобов'язань, що виникають за правочинами щодо цінних паперів.

11.2. Основними механізмами зниження ризиків невиконання або неналежного виконання зобов'язань за цінними паперами, що виникають за укладеними правочинами щодо цінних паперів, є:

11.2.1. Обов'язкове стовідсоткове попереднє резервування та депонування цінних паперів у порядку, встановленому внутрішніми документами Розрахункового центру у відповідності до вимог законодавства України.

11.2.2. Перевірка отриманої Розрахунковим центром інформації про укладені правочини щодо цінних паперів на предмет:

11.2.3. допуску зобов'язань до клірингу у відповідності до вимог, встановлених розділом 5 цих Правил;

11.2.4. можливості здійснення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів (наявність необхідного забезпечення для проведення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів).

11.2.5. Формування та використання Гарантійного фонду за рахунок внесків учасників клірингу у цінних паперах у порядку, встановленому Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

11.3. Основними механізмами зниження ризиків невиконання або неналежного виконання зобов'язань за коштами, що виникають за укладеними правочинами щодо цінних паперів, є:

11.3.1. Стовідсоткове попереднє депонування та резервування коштів та цінних паперів у порядку, встановленому внутрішніми документами Розрахункового центру у відповідності до вимог законодавства України.

11.3.2. Обов'язкове використання системи управління ризиками та гарантій в порядку, встановленому внутрішніми документами Розрахункового центру у відповідності до вимог законодавства України при частковому (або такому, що відсутнє) попередньому депонуванні та резервуванні коштів та цінних паперів.

11.3.3. Перевірка отриманої Розрахунковим центром інформації про укладені правочини щодо цінних паперів на предмет:

- допуску зобов'язань до клірингу у відповідності до вимог, встановлених розділом 5 цих Правил;
- можливості здійснення розрахунків за правочини щодо цінних паперів (наявність необхідного забезпечення для проведення розрахунків за правочини щодо цінних паперів).

11.3.4. Кредитування учасників клірингу для забезпечення проведення розрахунків за укладеними правочинами щодо цінних паперів здійснюється під заставу цінних паперів, перелік яких визначається Правлінням Розрахункового центру.

11.3.5. Формування та використання Гарантійного фонду за рахунок внесків учасників клірингу у коштах в порядку, встановленому Національним банком України.

11.4. Створення системи зниження ризиків при провадженні Розрахунковим центром клірингової діяльності, визначення заходів, спрямованих на зниження ризиків невиконання або неналежного виконання зобов'язань, що виникають за правочинами щодо цінних паперів, а також засоби та механізми забезпечення виконання зобов'язань, допущених до клірингу, визначаються Положенням про систему управління ризиками та гарантій Розрахункового центру, затвердженого Правлінням Розрахункового центру відповідно до вимог законодавства України.

12. Система захисту інформації

12.1. Відповідно до режиму доступу інформація в ІС Розрахункового центру розподіляється на відкриту та з обмеженим доступом. Порядок доступу до такої інформації, порядок її обігу та зберігання визначається відповідними внутрішніми документами Розрахункового центру. Розрахунковий центр забезпечує збереження інформації з обмеженим доступом.

12.2. До інформації з обмеженим доступом належать відомості про клірингові рахунки та клірингові субрахунки.

12.3. Інформація щодо діяльності та фінансового стану клієнта, яка стала відомою Розрахунковому центру у процесі обслуговування клієнта та взаємовідносин з ним, є банківською таємницею.

12.4. Інформація щодо клієнтів, яка містить банківську таємницю, розкривається Розрахунковим центром у порядку, визначеному законодавством України та внутрішніми документами Розрахункового центру.

12.5. Для захисту інформації з обмеженим доступом, організовується спеціальне діловодство. Під час оброблення інформації з обмеженим доступом необхідно забезпечувати її захист від несанкціонованого й неконтрольованого ознайомлення, модифікації, знищення, копіювання, поширення.

12.6. Система захисту електронних документів при здійсненні клірингових операцій охоплює всі етапи експлуатації програмно-технічного забезпечення, що використовується і забезпечується організаційними заходами, системно-технологічними, програмно-технічними, та спеціалізованими засобами захисту інформації, а також включає чіткий розподіл відповідальності на кожному етапі підготовки, обробки та виконання операцій при провадженні клірингової діяльності.

12.7. Завданнями системи захисту інформації в Розрахунковому центрі при провадженні клірингової діяльності є:

12.7.1. захист від злочинних дій (несанкціоноване розшифрування та викривлення електронних документів, поява фальсифікованих електронних документів на будь-якому етапі обробки);

12.7.2. захист від технічних порушень та збоїв апаратури (у тому числі збоїв та псування апаратних та програмних засобів, перешкод у каналах зв'язку);

12.7.3. створення умов роботи структурних підрозділів Розрахункового центру, при яких фахівці та клієнти Розрахункового центру не мають змоги втручатись в обробку електронних документів після їх формування, та забезпечення контролю на кожному етапі обробки.

12.8. Системно-технологічний захист інформації при проведенні клірингових операцій здійснюється прикладним програмним забезпеченням Розрахункового центру на всіх рівнях оброблення електронних документів, що дає змогу контролювати проходження електронних розрахунків протягом операційного дня.

12.9. Системно-технологічні засоби захисту інформації при провадженні клірингової діяльності включають:

12.9.1. механізм обміну квитанціями та підтвердженнями про виконання операцій, який дає змогу однозначно ідентифікувати факт одержання адресатом будь-якого електронного документу та забезпечує контроль достовірності одержаної інформації в даному електронному документі;

12.9.2. механізм контролю програмного забезпечення в Розрахунковому центрі щодо його несанкціонованого модифікування;

12.9.3. механізм контролю за потоками інформації та її розподілом;

12.9.4. механізм проведення ідентифікації відправників та одержувачів електронних документів при проведенні клірингових операцій;

12.9.5. механізм здійснення контролю справжності повідомлень та достовірності їх походження;

12.9.6. застосування криптографічного захисту інформації при проведенні клірингових операцій на всіх етапах проходження електронного документа (у процесі створення, відправлення, одержання, збереження);

12.9.7. розмежування доступу користувачів до інформації в корпоративній мережі РЦ (виконання технологічних процесів, пов'язаних з кліринговою діяльністю можуть проводитись тільки з певних робочих терміналів і лише певними співробітниками, які допущені, до клірингових операцій);

12.9.8. спеціальні механізми для захисту інформації від порушення її цілісності, від втрат, крадіжок, несанкціонованого знищення, викривлення, підроблення, копіювання;

12.9.9. механізм архівного збереження та регулярного резервного копіювання інформації;

12.9.10. механізм відновлення інформації з архіву та резервних копій у разі порушення цілісності інформації, втрат, крадіжок, несанкціонованого знищення, викривлення, підроблення.

12.10. Програмно-технічні засоби захисту інформації при провадженні клірингової діяльності включають:

12.10.1. Програмне забезпечення взаємної ідентифікації терміналів клієнтів з Розрахунковим центром;

12.10.2. Програмне забезпечення захисту від можливості імітації роботи терміналу клієнта Розрахункового центру;

12.10.3. засоби організації доступу до баз даних Розрахункового центру виключно за паролем;

12.10.4. програмне забезпечення захисту від програмних вірусів та іншого шкідливого коду;

12.10.5. програмно-технічні засоби криптографічного захисту інформації;

12.10.6. екранування приміщень, в яких знаходиться обладнання та сервери, що використовуються для провадження клірингової діяльності, відповідно до вимог Національного Банку України з метою запобігання витоку інформації через побічні випромінювання, від порушення її цілісності внаслідок впливу зовнішніх електромагнітних полів.

12.11. В якості спеціалізованого засобу захисту інформації при провадженні клірингової діяльності в Розрахунковому центрі використовуються програмно-апаратні засоби електронного цифрового підпису (далі - засоби ЕЦП).

12.12. Засоби ЕЦП, а також сертифікати відкритих ключів ЕЦП забезпечують реалізацію наступних функцій:

12.12.1. накладення ЕЦП на електронний документ з використанням особистого ключа ЕЦП;

12.12.2. ідентифікацію особи, яка підписала електронний документ;

12.12.3. підтвердження з використанням сертифікату відкритого ключа ЕЦП достовірності ЕЦП в електронному документі;

12.12.4. забезпечення цілісності, достовірності та юридичної сили електронного документа.

12.13. Розрахунковий центр та його клієнти для захисту інформації застосовують ключі ЕЦП, а також їх сертифікати, сформовані в Центрі сертифікації ключів. Розрахунковий центр та його клієнти зобов'язані виконувати вимоги Центру сертифікації ключів щодо формування, використання, накладення, заміни засобів ЕЦП визначені Регламентом Центру сертифікації ключів.

12.14. Засоби ЕЦП можуть застосовуватись як у вигляді самостійних програмно-апаратних модулів, так і у вигляді інструментальних засобів, що вбудовуються в прикладне програмне забезпечення.

12.15. Для криптографічного захисту інформації при виконанні клірингової діяльності використовуються апаратні засоби, а саме сертифіковані носії ключової інформації що мають відповідний експертний висновок (ДСТЗІ).

12.16. Для використання ЕЦП при здійсненні клірингової діяльності в якості захищених носіїв ключової інформації використовуються електронні мікропроцесорні картки - Smart-картки, або Flash-накопичувачі.

12.17. Програмно-апаратна система забезпечує гарантовану неможливість підробки ключової інформації та її гарантований захист від несанкціонованого використання в разі виконання адміністративних вимог щодо зберігання та використання електронних карток та інших носіїв ключової інформації.

12.18. До роботи із засобами ЕЦП при проведенні клірингової діяльності допускаються особи, які вивчили інструкції та правила користування засобами ЕЦП, та за наказом Голови Правління Розрахункового центру призначені відповідальними щодо захисту електронних документів.

12.19. Обмін інформацією засобами електронного документообігу здійснюється відповідно до законодавства України та Правил електронного документообігу ПАТ "Розрахунковий центр". Клієнти Розрахункового центру зобов'язані виконувати вимоги Правил електронного документообігу ПАТ "Розрахунковий центр".

12.20. У складі системи захисту інформації використовуються виключно засоби захисту інформації з підтвердженою відповідністю.

12.21. Приміщення, в яких проводяться клірингові операції, повинні відповідати таким вимогам:

12.21.1. мати міцні стіни, підлогу та стелю, на вікнах встановлені металеві надійні ґрати, двері міцні (дерев'яні, з металевою обшивкою або металеві), обладнані кодовим або автоматичним замком, в неробочий час приміщення опломбовується;

12.21.2. повинні бути обладнаними стандартною (сертифікованою) охоронною та пожежною сигналізацією, що контролюється черговим відділом нагляду та охорони Розрахункового центру;

12.21.3. мати сейфи (металеві міцні шафи, прикріплені до підлоги) для зберігання засобів захисту, документів до них;

12.21.4. мати охоронну сигналізацію з трьох рубежів захисту, а саме: перший - двері, вікна, другий - захист сейфа, третій - об'ємний. У чергового варті має бути інструкція на випадок спрацювання сигналізації;

12.22. забезпечувати постійний контроль за входом у приміщення тільки тих осіб, які згідно наказу керівника Розрахункового центру мають право доступу до приміщення.

12.23. До роботи із засобами захисту інформації допускаються особи, які вивчили інструкції та правила користування засобами захисту інформації в Розрахунковому центрі, та за наказом Голови Правління Розрахункового центру призначені відповідальними щодо захисту електронних документів при провадженні клірингової діяльності.

12.24. Контроль за організацією впровадження й дотримання політики захисту інформації при провадженні клірингової діяльності покладається на управління безпеки Розрахункового центру.

Голова Правління

Д.В. Чугаєвський